

NM

De Wijk De Wereld gaat met Groningers het theater in

et kunst en cultuur de buurt samenbrengen

Het theater een week lang het buurthuis van de wijk. Dat is het geval in Groningen, waar met het project *De Wijk De Wereld* buurtbewoners bijna letterlijk van straat geplukt worden om gezamenlijk aan de slag te gaan met een theatervoorstelling. Verhalen van de straat komen tot leven in dans, theater, muziek en film. Het leidt tot nieuwe vriendschappen, hechtere buurten en een publiek dat gemakkelijker dan voorheen een schouwburg of podium bezoekt. En: dankzij de cultuurcoach lukt het ook steeds beter om een vervolg te geven aan de projecten. LEON JANSSEN LOK

FOTO: REYER BOXEM

De Wijk De Wereld is een samenwerkingsverband van Stichting De Wijk De Wereld en SPOT Groningen, de organisatie achter muziekgebouw De Oosterpoort en de Stadschouwburg. “Het is ooit ontstaan dankzij de directrice van de schouwburg”, zegt Karin Noeken, artistiek leidster van De Wijk De Wereld. “Zij vroeg zich samen met andere theaterdirecteuren af hoe ze er als schouwburg meer voor de hele wijk, voor de hele gemeenschap konden zijn. We hebben toen bedacht: wat als we de schouwburg een week lang aan de wijk geven? Een soort buurthuis, waar we verhalen uit de wijk gaan vertellen.”

Verhalen

Dat idee werd werkelijkheid. De Wijk De Wereld duikt inmiddels al een aantal jaren met een groep professionele theatermakers Groningen in, elk jaar een andere wijk. “We zitten dan ook echt een half jaar in zo’n wijk”, legt Noeken uit. “We bewegen ons eigenlijk als nieuwe bewoners door de wijk, proberen met de bewoners in contact te komen en gaan op zoek naar

persoonlijke verhalen en ervaringen. Met het uiteindelijke doel om dat in een theatervoorstelling tot leven te laten komen. We spreken mensen gewoon aan en proberen zo eerlijk mogelijk te zijn in wat we willen en wat we zoeken. Mensen hebben altijd meer te vertellen dan dat ze denken. Alleen al als ik de vraag stel hoe lang iemand in de wijk woont, komen er meestal heel veel verhalen los. Wij proberen dan de mensen te ‘versieren’ die denken: o, dat zou ik wel leuk vinden, maar dat durf ik echt niet. We investeren op die manier veel en zo zorgen we ervoor dat mensen zich vertrouwd voelen met ons. We zeggen ook: doe maar gewoon mee, we weten niet hoe het gaat, maar het gaat wel heel tof worden!”

Schouwburg als het thuis voor een week

De voorbereidingsfase, het benaderen en vinden van mensen die mee willen doen, duurt al met al een half jaar. In die periode moeten de verhalen vorm krijgen in kunst- en cultuuruitingen zoals muziek, dans, toneel of film. “In april beginnen we dan

altijd met repeteren, tot de eerste week van juni”, vertelt Noeken. “En meestal gaan we dan in de derde week van juni naar de schouwburg. Dan krijgen we letterlijk en figuurlijk de sleutel en is dat is dan ons huis voor die week. We sluiten af met drie à vier voorstellingen, waarbij de bezoekers door de schouwburg heenlopen en daarbij als het ware ook door de wijk. Heel leuk voor de mensen uit de wijk die zelf meedoen, maar ook voor hen die een kijkje komen nemen. Mensen van buiten de wijk zeggen dan vaak: hé, wat een leuke wijk! En mensen die echt uit de kunst- en cultuurscene komen, zijn altijd verbaasd over de hoge kwaliteit. Maar dat is ook omdat we de makers vragen om kwaliteit te leveren. We nemen de verhalen en de mensen die meedoen heel serieus en verwachten ook van ze dat er vol voor gaan.”

Belangrijke rol voor de cultuurcoach

De uitdaging voor Noeken is ook steeds meer om de mooie resultaten een structurele plek in de wijk te geven. “Die borging is voor ons heel belangrijk. We merken

“Alleen al als ik de vraag stel hoe lang iemand in de wijk woont, komen er meestal heel veel verhalen los”

Karin Noeken (artistiek leidster)

steeds vaker dat mensen verder wilden. Ze zeiden: hoe moet dat nu verder met ons, nu jullie weggaan? We maken na afloop een aftermovie, een magazine en organiseren een reünie, maar eigenlijk is het pas echt goed gelukt na ons project van 2022, in de Oosterparkwijk. En dat komt vooral doordat we de skills van Rozan als theatermaker konden inzetten.”

‘Rozan’ is Rozan Vergeer, cultuurcoach bij VRIJDAG in de BUURT, dat onderdeel is van VRIJDAG, het ‘huis van de amateurkunst in Groningen’. “Ik ben cultuurcoach, maar heb ook een achtergrond als theatermaker. Dat sluit natuurlijk mooi aan op elkaar. Ik woon zelf ook in de Oosterparkwijk en heb ook als deelnemer meegedaan, echt heel leuk. Ik ken meerdere mensen uit mijn generatie die hun eigen burens eigenlijk nauwelijks kennen. Korte gesprekjes als je ergens een pakketje ophaalt, dat is het vaak wel. Maar ik heb wel de behoefte om mensen te kennen. En hoe kan dat beter dan door samen dingen te doen? Mijn eigen wijk is echt zo veel leuker geworden. Ik heb zeker 70 nieuwe wijkbewoners leren kennen en in bijna elke straat weet ik nu wel iemand te wonen. Het is gewoon veel gemakkelijker geworden om met iemand in gesprek te gaan.”

Cadeautjes

“Ik kon mooi doorgaan op wat Karin met De Wijk De Wereld in gang had gezet”, vervolgt ze. “Iedereen was helemaal klaargestoomd na het optreden in de schouwburg. Als cultuurcoach heb ik voornamelijk de taak om te kijken welke initiatieven en wensen er in de wijk zijn en hoe die ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen

worden. Dat betekent dus faciliteren, je netwerk inzetten, steeds de vraag ophalen van hoe de wijk nog mooier zou kunnen worden op het gebied van cultuur. De Wijk De Wereld heeft veel aangewakkerd in de Oosterparkwijk. Er gebeurt heel veel, zo organiseer ik geregeld Cultuurcafés, waarbij creatieve mensen uit de wijk bij elkaar komen. Dan hebben we het over van alles en nog wat, kijken we wat er allemaal gebeurt en wie er iets wil gaan doen. Het mooiste is dat we een wijkensemble konden starten, waarmee we uiteindelijk drie voorstellingen in de Paradijsvogeltuinen, het mooiste plekje in onze wijk, hebben gegeven. Allemaal uitverkocht!” “Dat zijn echt cadeautjes hoor”, vult Noeken aan. “Er ontstaat een soort verbinding in de wijk. Mensen krijgen het gevoel: ik woon in een wijk, ik ken mensen in de wijk. Dat zorgt voor veiligheid, voor thuisgevoel, dat mensen elkaar een beetje leren kennen.”

Mooie dingen

Sommige mensen doen ook mee om bijzondere redenen, zeggen de twee. “Omdat ze even de weg kwijt zijn, of ernstig ziek zijn geweest. Door met dit project mee te doen, gaan ze zichzelf weer zien, of krijgen ze het gevoel dat ze weer gezien worden door anderen.” Vergeer: “En dat kan dan ook weer tot mooie dingen leiden: ik ken iemand die zijn baan heeft opgezegd en een heel andere weg is ingeslagen. En mensen zijn bijvoorbeeld weer met elkaar gaan koken, wat ze voor de coronaperiode ook al deden.” Noeken: “Het zit ’m ook in dingen als persoonlijke groei. Sommige mensen zijn eindelijk uit hun huis gehaald. De stap om naar iemand anders toe te gaan of bij buurtcentrum bij Van Houten binnen te lopen, is kleiner voor ze geworden. We hebben ook de voorbeelden van iemand die fantastisch bleek te kunnen schrijven en samen met Rozan het stuk voor het en-

semble geschreven heeft. Of iemand die fantastisch dicht, die de wijkdichter is geworden en nu een van de *spoken word*-artiesten van Groningen is. Nog zo’n mooi voorbeeld: een jonge man die gelukkig heel anders tegen buitenlanders is gaan aankijken en nu heel actief in de wijk is.”

Niet vanzelfsprekend

Het succes is mooi, maar niet vanzelfsprekend. “We moeten ons als kunst- en cultuursector helaas nog veel te vaak verdedigen. Dat is wel eens frustrerend”, verzuucht Noeken. “We moeten mensen op allerlei niveaus laten weten hoe tof en belangrijk dit

soort projecten zijn. Dan heb ik het over mensen die vinden dat het niks voor hen is, maar ook voor mensen die zich afvragen of dit nou kunst is. Cultuur is wat dat betreft nog steeds iets voor de elite, zo is het beeld in ieder geval. Bovendien zijn we afhankelijk van gelden. Die krijgen we van SPOT, de gemeente en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Als een van de drie wegvallt, hebben we een probleem. We worden gelukkig door meerdere afdelingen van de gemeente ondersteund: positief opgroeien, wonen, werkgelegenheid, leefbaarheid. Dat vind ik heel bijzonder, want dat gebeurt niet overal. Ook met de wijkteams ben ik heel erg blij. Het zou alleen mooi zijn als de cultuurcoach twee dagen in de week krijgt, in plaats van die ene dag nu. Wij zijn als vast team ten slotte ook maar met z'n zessen.”

Nog genoeg werk aan de winkel

“Er zijn sowieso nog wel drie of vier wijken waar we iets kunnen neerzetten”, blikt Noeken vooruit. “En ik zou het heel tof vinden als we nog meer in de wijk gaan doen, waarin we ook andere culturele partners veel meer meenemen. Dan denk ik aan SPOT Groningen dat een keer iets gaat programmeren in de wijk, of het Noord Nederlands Orkest dat de drumband van de wijk levert. Dat heeft ten slotte ook behoefte om een ander publiek aan te

gaan spreken. Dan brengen we kunst en cultuur ook wat dichterbij de mensen. Die borging zou ik wel in elke wijk willen zien, maar dat is ook afhankelijk van de wijk. Wat ik ook mooi vind, is dat de schouwburg aan het veranderen is. Waar vroeger de marketingafdeling alleen maar aan het zenden was, maken ze nu gebruik van onze ‘Wijkspotters’, oud-deelnemers van De Wijk De Wereld die twaalf keer per jaar naar een voorstelling mogen. Zij delen dan hun bevindingen en geven bijvoorbeeld advies over teksten uit het programmaboekje of over de programmering in het algemeen.” Noeken haalt ten slotte nog een voorbeeld aan dat het voor haar duidelijk maakt dat er genoeg werk aan de winkel is. “Tijdens het multiculturele festival MENA is here van mei dit jaar, hadden we een fantastische voorstelling van het Noord Nederlands Orkest samen met een Marokkaanse zangeres. Heel grappig om te zien dat dan de Syrische en Marokkaanse bezoekers helemaal uit hun dak gaan, terwijl de ‘standaard’ bezoekers eigenlijk heel rustig blijven. Daar worden wij dan ook nog verrast. En zolang dat soort dingen ons nog overkomt, hebben we nog genoeg te doen!” ■

“Er ontstaat een soort verbinding in de wijk. Mensen krijgen het gevoel: ik woon in een wijk, ik ken mensen in de wijk. Dat zorgt voor veiligheid, voor thuisgevoel, dat mensen elkaar een beetje leren kennen”

Karin Noeken (artistiek leidster)

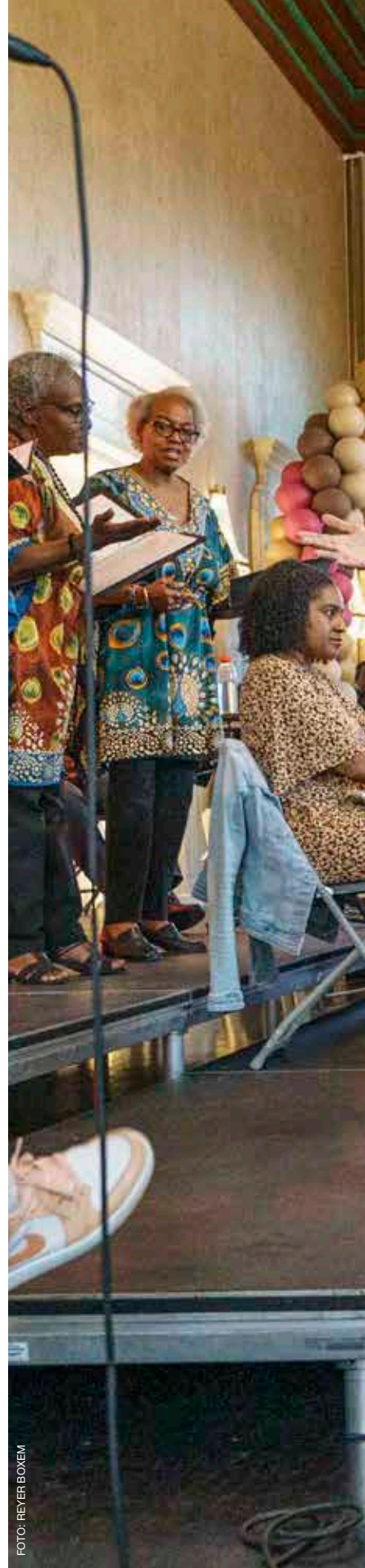

FOTO: REYER BOXEM

